

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are **compulsory**.
  2. All questions carry **equal** marks.

Q.1 Expound the social and economic conditions of Maharashtra in the 19th century.

OR

Review the Administration and Judiciary system under the British rule in Maharashtra.

Q.2 State the work of Mahatma Jyotirao Phule in social reformation with special reference to Satya Shodhak Samaj.

OR

Examine the role of Prarthana Samaj in the social reformation movement of Maharashtra.

Q.3 Discuss the role of Moderates of Maharashtra in the National Movement.

OR

Describe the role of Maharashtra during the Non-Cooperation and Civil Disobedience Movements.

Q.4 Highlight on the efforts made by reformers in the field of education in Maharashtra.

OR

Explain the work done by Dr. Babasaheb Ambedkar for the upliftment of Dalits.

Q.5 Attempt **any two** short notes of the following.

- a) Tribal Uprisings
- b) Dadabhai Naoroji
- c) Samyukta Maharashtra Samiti
- d) Efforts made by women reformers for the upliftment of women.

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: ३ तास)

एकूण गुण : १००

सुचना

- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १ १९ व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक आणि आर्थिक स्थिती विशद करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील ब्रिटिश राजवटीतील प्रशासन आणि न्यायव्यवस्था यांचा आढावा घ्या.

प्र. २ सत्यशोधक समाजाच्या विशेष संदर्भाने महात्मा ज्योतिराव फुले यांचे समाज सुधारणेतील कार्य सांगा.

किंवा

महाराष्ट्राच्या समाज सुधारणेतील प्रार्थना समाजाच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

प्र. ३ राष्ट्रीय चळवळीत महाराष्ट्रातील मवाळवांदाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

किंवा

महात्मा गांधीजींच्या असहकार आणि सविनय कायदेभंगाच्या चळवळीत महाराष्ट्राच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

प्र. ४ महाराष्ट्रातील शिक्षण क्षेत्रात सुधारकांची केलेल्या प्रयत्नांवर प्रकाश टाका.

किंवा

दलितांच्या उत्थानासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी केलेले कार्य स्पष्ट करा.

प्र. ५. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा सोडवा.

- अ) आदिवासी उठाव
- ब) दादाभाई नौरोजी
- क) संयुक्त महाराष्ट्र समिती
- ड) स्त्रियांच्या उन्नतीसाठी स्त्री सुधारकांनी केलेले प्रयत्न